

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1999-2000

17 JANVIER 2000

Proposition de résolution relative à la procédure de ratification du protocole facultatif additionnel à la Convention des Nations unies sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes

(Déposée par Mme Kathy Lindekens et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

Il y a vingt ans, en décembre 1979, l'Assemblée générale des Nations unies adoptait la Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes. Cette convention vise à éliminer ladite discrimination dans divers domaines, comme la politique, l'enseignement, le droit matrimonial, les soins de santé, la participation au travail et la rémunération, la sécurité sociale et la justice.

La convention prévoit une obligation pour les États parties de faire rapport tous les quatre ans sur les progrès de son application. Or, jusqu'à présent, il n'existait aucun moyen juridique de faire respecter les droits de la femme tels que prévus dans la convention.

Au moment de la rédaction de la convention déjà, la délégation belge avait proposé de prévoir un droit de plainte individuel. Cette suggestion n'avait pas été retenue à l'époque. À l'occasion tant de la Conférence mondiale sur les droits de l'homme (Vienne, 1993) que de la Quatrième Conférence mondiale sur les femmes (Pékin, 1995), on a proposé de rédiger un protocole à la convention pour permettre aux parti-

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1999-2000

17 JANUARI 2000

Voorstel van resolutie inzake de ratificatieprocedure van het facultatief protocol bij het VN-Verdrag voor de uitbanning van alle vormen van discriminatie van de vrouw

(Ingediend door mevrouw Kathy Lindekens c.s.)

TOELICHTING

Het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie werd in december 1979, nu twintig jaar geleden, aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het verdrag beoogt de discriminatie van vrouwen op verschillende terreinen — zoals politiek, onderwijs, huwelijksrecht, gezondheidszorg, arbeidsparticipatie en loon, sociale zekerheid en rechtspraak — uit te bannen.

Het verdrag voorziet in een vierjaarlijkse rapporteringsplicht voor de Staten die partij zijn, over de vooruitgang inzake de toepassing ervan. Tot hiertoe was het echter niet mogelijk de toepassing van de rechten van de vrouw, zoals bepaald in het verdrag, ook juridisch af te dwingen.

Reeds tijdens het opstellen van het verdrag heeft de Belgische delegatie voorgesteld om in een individueel klachtrecht te voorzien. Op die suggestie werd toen niet ingegaan. Zowel tijdens de Wereldconferentie voor Mensenrechten (Wenen, 1993) als tijdens de Vierde Wereldconferentie voor de Vrouw (Beijing, 1995) werd voorgesteld om een protocol bij het verdrag op te stellen, dat particulieren de mogelijkheid

culiers de déposer une plainte pour violation de la convention.

En 1996, un groupe de travail a été créé au sein de la Commission de la condition de la femme du Conseil économique et social des Nations unies pour rédiger un projet de protocole facultatif. Après des années d'intenses discussions, le projet de texte a été adopté par consensus le 12 mars 1999. La délégation belge avait joué un rôle actif et inspirateur au cours des négociations.

Le droit de plainte individuel en question est fondé sur des mécanismes calqués sur ceux d'autres conventions sur les droits de l'homme des Nations unies. Ce droit donne, aux victimes (individus ou groupes d'individus) de violations des droits définis dans la convention, la possibilité d'attaquer l'État qui est responsable de ces violations devant le comité institué par la convention, lorsque toutes les voies de recours internes ont été épuisées. Le comité peut, s'il y a suffisamment d'indices, ouvrir une enquête. Si la commission d'enquête compétente constate que les violations revêtent des formes graves et ont lieu de manière systématique, le comité peut dépêcher des enquêteurs sur place. Néanmoins, l'État incriminé doit, par autorisation formelle, ouvrir ses frontières aux enquêteurs. Il aura aussi son mot à dire à propos de la désignation des enquêteurs et aura le droit de les récuser. Lorsque l'enquête établit que les faits sont avérés et lorsqu'une plainte est admise, l'État concerné doit éliminer les violations en question et modifier sa législation ou bannir progressivement les traditions et les habitudes en question qu'il reconnaissait et respectait en vertu de principes moraux.

Le 6 octobre 1999, ce nouvel instrument en matière de droits de l'homme fut approuvé par l'Assemblée générale. Il est ouvert à la signature des États qui sont déjà parties à la convention de base. Le 10 décembre, journée internationale des droits de l'homme, la Belgique, comme d'autres pays, a signé le protocole facultatif à l'occasion d'une cérémonie officielle qui s'est déroulée à New York. Le protocole entrera en vigueur dès que dix pays l'auront ratifié. La Belgique devrait en faire partie, compte tenu du rôle qu'elle a joué dans ce processus.

*
* *

moet bieden om klacht neer te leggen wegens schendingen van het verdrag.

In 1996 werd, in de schoot van de commissie voor de status van de vrouw van de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties een werkgroep opgericht voor het uitwerken van een ontwerp van facultatief protocol. Na jaren van zware discussies werd de ontwerptekst op 12 maart 1999 bij consensus aanvaard. De Belgische delegatie speelde een actieve en inspirerende rol bij de onderhandelingen.

Dit individueel klachtrecht is gebaseerd op soortgelijke mechanismen voor andere mensenrechtenverdragen van de Verenigde Naties. Het geeft de slachtoffers van schendingen (individuen of groepen van individuen) van in het verdrag vastgelegde rechten de mogelijkheid om de Staat die de overtredingen beging aan te klagen bij het door het verdrag opgerichte comité, na uitputting van de nationale rechtsmiddelen. Het comité kan, bij voldoende aanwijzingen, een onderzoek instellen. Indien de bevoegde onderzoekscommissie vaststelt dat de schendingen ernstige vormen aannemen en op systematische wijze plaatsgrijpen, kan het comité onderzoekers ter plekke sturen. Wel moet de Staat die beschuldigd wordt, zijn formele toestemming geven om de onderzoekers tot zijn grondgebied toe te laten. Ook heeft die Staat inspraak bij de keuze van de onderzoekers en heeft hij het recht die te wraken. Wanneer onderzoek uitwijst dat de feiten bewezen zijn en de klacht aanvaard wordt, moet de Staat die schendingen ongedaan maken door wijzigingen in de wetgeving aan te brengen of door tradities en gewoonten, die de Staat op morele gronden erkende en eerbiedigde, af te bouwen.

Op 6 oktober 1999 werd dit nieuwe mensenrechteninstrument door de Algemene Vergadering goedgekeurd. Het staat open ter ondertekening door de Staten die reeds partij zijn bij het basisverdrag. Op 10 december, de internationale dag voor de mensenrechten, heeft België, samen met andere landen, het facultatief protocol tijdens een officiële ceremonie te New York ondertekend. Het protocol treedt in werking zodra tien landen het geratificeerd hebben. België zou, gezien de rol die ons land in dit proces gespeeld heeft bij die tien landen moeten zijn.

Kathy LINDEKENS.

*
* *

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

Le Sénat,

A. considérant que la Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes, adoptée par l'Assemblée générale des Nations unies en décembre 1979, condamne la discrimination fondée sur le sexe sous toutes ses formes et invite les parties à la convention à poursuivre, sans retard et par tous les moyens appropriés, une politique tendant à éliminer les discriminations à l'égard des femmes;

B. considérant que le protocole facultatif à la convention précitée, adopté par l'Assemblée générale des Nations unies en octobre 1999, institue une procédure de plainte individuelle ainsi qu'une procédure d'enquête en cas de violations graves et systématiques des droits des femmes par un État membre qui a ratifié le protocole;

C. considérant qu'en permettant à un individu ou à un groupe d'individus de porter plainte pour carence de l'État dans l'application de la convention, le protocole facultatif renforce le caractère contraignant de la convention elle-même;

D. considérant que l'adoption du protocole facultatif constitue une réelle contribution à la protection et à la sauvegarde des droits de l'homme en général, et des droits de la femme en particulier;

E. considérant que la Belgique a joué un rôle de pionnier dans la genèse de cet instrument juridique et que notre délégation nationale a joué un rôle actif et inspirateur au cours des négociations;

F. considérant que la Belgique a signé officiellement le texte de ce protocole facultatif le 10 décembre 1999;

invite le gouvernement :

1. à conforter la Belgique dans son rôle de pionnier en veillant à ce que notre pays soit un des dix premiers États à ratifier le protocole facultatif additionnel à la Convention sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes, de manière que celui-ci puisse effectivement entrer en vigueur;

2. à déposer dès que possible au Sénat le projet de loi portant assentiment à ce protocole facultatif;

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. overwegende dat het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van de vrouw, aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in december 1979, discriminatie op basis van geslacht in welke vorm dan ook veroordeelt, en de verdragspartijen oproept om onverwijld met alle passende middelen een beleid te voeren dat gericht is op de uitbanning van de discriminatie van vrouwen;

B. overwegende dat het facultatief protocol bij het voornoemde verdrag, aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in oktober 1999, een individuele klachtprocedure en een onderzoeksprocedure instelt voor ernstige of systematische schendingen van de mensenrechten van vrouwen door een lidstaat die het protocol geratificeerd heeft;

C. overwegende dat het facultatief protocol, door een individu of groep van individuen de mogelijkheid te geven klacht neer te leggen naar aanleiding van het in gebreke blijven van de Staat inzake de toepassing van het verdrag, de afdwingbaarheid van het verdrag zelf versterkt;

D. overwegende dat het aannemen van het facultatief protocol een wezenlijke bijdrage is tot de bescherming en verzekering van de mensenrechten, en van de rechten van de vrouw in het bijzonder;

E. overwegende dat België een voortrekkersrol heeft gespeeld bij de totstandkoming van dit juridisch instrument en dat onze nationale delegatie een actieve en inspirerende rol heeft gespeeld tijdens de onderhandelingen;

F. overwegende dat België de tekst van het facultatief protocol op 10 december 1999 officieel ondertekend heeft;

verzoekt de regering :

1. de voortrekkersrol van België te bestendigen door te verzekeren dat ons land tot de eerste tien landen zal behoren die het facultatief protocol bij het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van de vrouw ratificeren, opdat het protocol effectief in werking zou kunnen treden;

2. het wetsontwerp inzake instemming met dit facultatief protocol zo snel mogelijk bij de Senaat in te dienen;

3. à prévoir le 1er juin 2000 comme date limite de ratification, de sorte que la délégation belge puisse l'annoncer à l'occasion de la session extraordinaire de l'Assemblée générale des Nations unies, qui se déroulera à New York du 5 au 9 juin 2000 et sera consacrée au suivi et à l'évaluation de la Conférence mondiale de Pékin sur les femmes;

4. à lancer, conjointement avec les organisations non gouvernementales, une campagne d'information et de sensibilisation afin de faire connaître cet instrument juridique au grand public.

3. de datum van 1 juni 2000 als uiterste datum voor ratificatie voorop te stellen, opdat de Belgische delegatie dit bekend zou kunnen maken tijdens de bijzondere zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, ter opvolging en evaluatie van de Wereldconferentie voor de Vrouw van Beijing, die zal plaatsvinden te New York van 5 tot 9 juni 2000;

4. een informatie- en sensibiliseringscampagne op te zetten, samen met de niet-gouvernementele organisaties, om dit juridisch instrument bij het brede publiek bekend te maken.

Kathy LINDEKENS.
Iris VAN RIET.
Mimi KESTELIJN-SIERENS.
Sabine de BETHUNE.
Erika THIJS.
Marie-José LALOY.
Christine CORNET d'ELZIUS.
Meryem KAÇAR.
Magdeleine WILLAME-BOONEN.